

קהל עדת ישורון

י ר ו ש ל י ם

בס"ד

שעור מורינו הרב יהודה גנס שליט"א שבת חוקת ע"ג:

בביאור דברי חז"ל "אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליהם, ומדוע נרמז ענין זה דוקא בדין טומאת מת:

[א] "אמר ר"ל מנין שאין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליהם, שנאמר זאת התורה אדם כי ימות באהלי"י¹.

מיתתו זו ביאר החזו"א² זצ"ל פירושה היא שבירת המידות, וכלשונו "היציאה ממשוטים של החיים לעומקם של החיים, לתוך תוכם של החיים...". וכמאמר הקדמונים³ "רצונך שלא תמות, מות עד שלא תמות".

[ב] ואולם צ"ב מדוע דוקא פרשת טומאת מת היא המקום ללמדנו את ענין נשגב זה. והנה בביאור ענין טומאת מת ביארו חכמי האמת⁴ שככל שדבר היה יותר משכן לקדושה, בהסתלק הקדושה ממנו הוא שורש לכל טומאה, והמשילו ע"ז משל לקופה מליאה דבש, שאם תתרוקן מהדבש תמשוך שרצים ורמשים אליה, כן הגוף בהסתלק ממנו הנשמה הקדושה, הרי הוא מקום לטומאה הגדולה ביותר.

שמה א"כ טומאת מת מלמדתנו את ההפכים הגמורים שהאדם נוצר מהם, הגוף והנפש (שכל זמן שהנשמה הקדושה נמצאת באדם הינו מקום להשראת השכינה, ובהסתלקה והגוף לבדו, הרי הוא בגדר הטומאה החמורה ביותר), וכמאמר הקדמונים שאהבת העוה"ז (תכונות הגוף) ואהבת העוה"ב (כוחות נשמת האדם) הם זו לזו כאש וכמים שאינם יכולים להתקיים יחד, וכשני צרות זו לזו.

ולכן דוקא פרשת טומאת מת היא המקום ללמדנו שהרוצה שדברי תורה יתקיימו אצלו ימית את כוחות גופו, היינו שישליט את כוחות נשמתו על כוחות גופו.

[ג] ולהנ"ל יובנו היטב דברי חז"ל⁵: "עד שאדם מתפלל שיכנסו דברי תורה לתוך גופו יתפלל שלא יכנסו מעדנים לתוך גופו".

וכפשוטו אינו מובן מה הפירוש שדברי תורה יכנסו לתוך גופו, ולהנ"ל יבואר היטב.

כהן השוכב ערום ונודע לו שמת עמו באהל האם מותר לו להתלבש קודם שיצא:

[א] בתרומת הדשן⁶ דן בדין כהן השוכב ערום ומת מת בשכונתו, האם חייב לצאת מיד, או שיכול להתלבש קודם.

והסיק שם שמכיון שאין היתר לעבור על דברי תורה בקום ועשה מפני כבוד הבריות⁷ חייב לצאת מיד ואסור לו להתלבש קודם, והובאו דבריו להלכה ברמ"א⁸.

[ב] ובעסקנו בחבורה בלימוד דף היומי במסכת ברכות, התעוררנו שדין זה שנוי במחלוקת רש"י ותוס', דהנה בברכות (דף כ.) הקשה רש"י מדוע טומאת מת מצוה דוחה את איסור טומאת כהן ונזיר משום כבוד הבריות, הלא נטמא הכהן בקום עשה, ויישב רש"י שטומאת כהן במקום מת מצוה אינה בגדר 'דחוייה' אלא בגדר 'הותרה', דהיינו שלא נאמר איסור כהונה כלל במקום מת מצוה, וכמו שלא הוזהר הכהן ליטמא לקרוביו. אולם התוס' שם מיאנו בתירוץ, ויישבו שאיסור כהונה מכיון שהינו לאו שאינו שוה בכל (שהרי הישראלים לא הוזהרו עליו) נדחה מפני כבוד הבריות אפי' בקום ועשה.

וא"כ פשוט שאין דברי תה"ד אלא ע"פ שיטת רש"י, אולם לתוס' מכיון שאיסור כהונה נדחה מפני כבוד הבריות אפי' בקום ועשה, ודאי שמותר לכהן להתלבש קודם שיצא.

¹ ברכות (דף ג:).

² קובץ אגרות ח"א מכתב ג'.

³ הובא בשערי תשובה שער ב' י"ז.

⁴ יעוין אור החיים ריש פרשתנו.

⁵ תוספות כתובות (דף קד.) בשם המדרש.

⁶ ח"א ס' רפ"ה.

⁷ כמבואר בגמ' ברכות (יט: כ.).

⁸ יו"ד שע"ב א'.

קהל עדת ישורון

י ר ו ש ל י ם

שוב מצאתי שכיוננו בזה לדברי הנודע ביהודה⁹ ובדגול מרבבה¹⁰ שהעיר בזה. ג] עוד צדדי היתר מצאנו בנידון הנ"ל, ע"פ מה שדנו הראשונים מדוע כהן שכבר נטמא אסור לו שוב לטמאות, הלא הוא כבר טמא ועומד. ומצאנו בזה ב' דרכים: א] שהכהן מוסיף על עצמו ימי טומאה¹¹ (שהרי לא יהא אפשר להזות עליו מאפר הפרה עד יום ג' לטומאתו האחרונה). ב] שהכהן מוסיף על עצמו טומאה בחיבורין. (שכשהכהן פורש מן המת הנוגע בו נעשה ראשון לטומאה, משא"כ כך זמן שהכהן מחובר - ע"י מגע או אהל - למת הנוגע בו נעשה אב הטומאה). ונפ"מ בין השיטות בכהן שנטמא כבר למת ביום זה, שלדיעה הראשונה באותו היום מותר לו לטמאות שוב למת, ולדיעה השניה אסור. (ד] יתכן שנחלקו השיטות בגדר טומאה בחיבורין, האם משום שהאדם בזמן החיבור הינו טמא יותר על כן הנוגע בו נעשה אב הטומאה, או שהינו רק מעביר את הטומאה באופן זה, ודוק. ועיין בזה בקהילות יעקב טהרות סימן י"ז). ה] ועכ"פ לענין כהן ערום הנמצא באהל המת יש כאן צד נוסף להקל ע"פ שיטת ר"ת הנ"ל, שבאותו יום אינו מוסיף טומאה בשהייתו באהל המת. ו] ויש מקום לדון עוד ע"פ מה שי"א שלראב"ד אין איסור (עכ"פ מדאורייתא) לכהן שנטמא לטמאות שוב¹². ושמא יש לדון בזה עוד בגדר כהני זמננו, האם הם כהני ודאי או כהני ספק¹³, ואכ"מ¹⁴.

⁹ קמא או"ח סי' ל"ה.

¹⁰ שם יו"ד שע"ב.

¹¹ כ"כ הרא"ש [הלכות קטנות הל' טומאה סימן ו'] בשם ר"ת.

¹² עיין דגול מרבבה סי' שע"ב, ובשו"ת חת"ס יו"ד סימן של"ט.

¹³ עיין פת"ש סי' שכ"ב ס"ק ג'.

¹⁴ אמנם מגיסי הגר"ד הכהן מונק שליט"א שמעתי בשם מרן הגריש"א זצ"ל שהורה בתוקף לא לצרף ספק זה כלל ועיקר.